

ELIBERAREA

Importanța Sutta-Vinaya

Ven. Dhammavuddho Thero

Namo Tassa Bhagavato Arahato Samma Sambuddhassa

INTRODUCERE

În zilele noastre există o proliferare a cărților despre buddhism. Studiarea acestor cărți va duce în mod inevitabil la asimilarea unora dintre vederile și interpretările diverșilor autori asupra lucrurilor pe care Buddha le-a predicat de fapt, iar aceasta ar putea conduce la unele vederi greșite. Pe de altă parte, există unii instructori de meditație care îi sfătuiesc pe studenți să nu studieze de loc, ci doar să mediteze. Ca urmare, ceea ce ei le sugerează studenților de fapt este să asculte numai de ei. Evitând aceste două extreme, noi ar trebui să practicăm calea de mijloc predicată de către Buddha - să investigăm discursurile lui¹ și să practicăm cât de bine putem Nobila Cale Octuplă. Este greu de exagerat importanța discursurilor lui Buddha pentru practicarea Dhammei, fie de către laici, fie de către călugări.

Buddha ne-a avertizat despre viitorul în care oamenii vor refuza să asculte discursurile lui (Sutta). Samyutta Nikaya Sutta 20.7 spune: „ ... în viitor, acele Sutta rostite de către Tathagata, adânci, profunde în înțeles, trecând dincolo

¹ Accentul pus de Buddha pe cunoașterea discursurilor poate fi găsită, de exemplu, în Majjima Nikaya, Sutta 53 și în Anguttara Nikaya, Sutta 4.22.

de lume, preocupându-se de vacuitate: când acestea vor fi rostite ei nu vor asculta, nu vor apleca urechea, nu vor dori să le înțeleagă, să le recite, să le stăpânească. Dar acele discursuri făcute de poeți, simple poezii, un conglomerat de cuvinte și fraze, străine (în afara învățăturilor lui Buddha), *rostiri ale discipolilor: la rostirea acestora ei vor asculta, vor apleca urechea, vor dori să le înțeleagă, să le recite, să le stăpânească.* Acesta este, călugărilor, modul în care Sutte-le rostite de Tathagata, adânci, profunde în înțeles, trecând dincolo de lume, preocupându-se de vacuitate, vor dispărea. *Deci, călugărilor, pregătiți-vă voi înșivă astfel: chiar aceste Sutta le vom asculta, la ele vom apleca urechea, le vom înțelege, recita și stăpâni.”*

În loc să studieze Sutte-le, mulți preferă să citească alte cărți sau să asculte învățătura altora, în care ar putea exista unele inconsistențe. Răul rezultat are două aspecte:

- ▶ Sutte-le vor dispărea și
- ▶ Oamni vor dobândi o înțelegere greșită despre Dhamma.

NIKAYA

Discursurile Sutta sunt conținute în *Sutta Pitaka* (Comoara Discursurilor), alcătuită din cinci colecții (*nikaya*). Dintre acestea, primele patru sunt:

- ▶ Digha Nikaya - constă în trei cărți care conțin discursurile lungi (34 Sutta);
- ▶ Majjhima Nikaya - trei cărți care conțin discursurile de lungime medie (152 Sutta);
- ▶ Samyutta Nikaya - conține aproximativ 2000 de discursuri scurte, grupate în cinci cărți;
- ▶ Anguttara Nikaya - și această colecție conține aproximativ 2000 de discursuri scurte, grupate tot în cinci cărți.

Khuddaka Nikaya, a cincea colecție, este colecția „minoră” sau „mică”. Deși i se spune astfel, ea este de fapt ce mai mare întrucât tot mai multe cărți au fost adăugate de-a lungul anilor. Ea cuprinde cincisprezece cărți în versiunea thailandeză și în cea din Sri Lanka. În 1956, Conciliul Sangha din Burma a adăugat încă trei cărți, dar acestea nu conțin cuvintele lui Buddha. Aceste trei adăugiri sunt Milinda Panha, Petakopadesa și Nettipakarana. În acest mod Khuddaka Nikaya a crescut de la o colecție minoră, devenind un foarte mare.

În viitor, să spunem peste 500 sau peste 1000 de ani, acest lucru va crea în mod sigur și mai multă confuzie. Din cele 18 cărți care există acum, probabil că numai despre șase se poate spune că nu intră în contradicție cu celelalte patru Nikaya. Acestea șase sunt Dhammapada, Sutta Nipata, Theragatha, Therigatha, Itivuttaka și Udana.

Ca buddhiști, noi ar trebui să fim familiarizați cu Sutte-le și dacă este posibil să avem propriile noastre copii. Este un lucru trist că deși rareori găsim musulmani fără Coran sau creștin fără o Biblie, totuși găsim mulți buddhiști fără aceste Nikaya.

DHAMMA-VINAYA ESTE ÎNVĂȚĂTORUL NOSTRU

În prezent învățăturile lui Buddha sunt cunoscute sub numele de Tipitaka, sau Tripitaka (Cele trei comori sau Cele trei coșuri), deși ele sunt numite „Dhamma-Vinaya” de către Buddha, în discursurile sale. În Anguttara Nikaya Sutta 4.180, *Buddha se referă în mod specific la Dhamma ca fiind Sutte-le (discursurile)*. Vinaya este codul de disciplină pentru călugări și călugărițe. În Nikaya se consideră implicit faptul că Sutte-le sunt „Sadhamma”, adică „adevărata Dhamma”.

Adevărata Dhamma este încorporată în cele mai timpurii discursuri ale lui Buddha, găsite în Digha, Majjhima, Samyutta și Anguttara Nikaya, și în cele șase cărți din Khuddaka Nikaya menționate anterior. Aceste Nikaya sunt acceptate de către toate tradițiile buddhiste ca fiind învățăturile originale ale lui Buddha, spre deosebire de alte cărți asupra cărora există controverse din cauză ca în ele există unele contradicții cu Nikaya. *Cele mai vechi discursuri din Nikaya sunt foarte consistente și conțin aroma eliberării din suferință.*

În Mahaparinibbana Sutta (Digha Nikaya Sutta 16), care arată în detaliu moartea lui Buddha, *acesta îi sfătuiește pe călugări: „Oricare ar fi Dhamma-Vinaya pe care eu v-am indicat-o și am formulat-o pentru voi, aceea vă va fi învățător când eu voi fi plecat”*. Aceasta este o afirmație foarte importantă, iar semnificația ei este trecută cu vederea de mulți buddhiști. Din cauză că mulți buddhiști nu au auzit acest sfat sau nu i-au pătruns semnificația, ei caută în lung și-n lat un învățător, un învățător de care să fie mândri și să se poată lăuda cu ceea ce el a dobândit sau a atins etc. Unii dintre ei traversează chiar lumea într-o astfel de căutare.

Acești oameni crează culturi ale personalității bazate pe măiestria percepută a învățătorului, mai degrabă decât să se bazeze pe Dhamma-Vinaya însăși. În unele cazuri, după mai mulți ani, maeștrii mor și îi lasă baltă. În ciuda trecerii timpului, adepții aceștia nu au progresat prea mult și au eșuat în a simți esența Dhammei. Astfel, ei se simt goi pe dinăuntru. Trebuie să ne amintim în permanență că Dhamma-Vinaya este întâiul nostru Învățător.

Din nou, în Digha Nikaya Sutta 16, Buddha a spus: „*Călugărilor, fiți ca o lumină asupra voastră înșivă, fiți un refugiu pentru voi înșivă, fără un alt refugiu. Luați Dhamma drept lumina voastră, luați Dhamma drept refugiu, fără un alt refugiu.*” Cu alte cuvinte, trebuie să depindem numai de noi înșine și de cuvintele lui Buddha.

Cuvintele lui Buddha au întâietate

Să privim puțin la ceea ce s-a întâmplat după moartea lui Buddha. La 100 de ani după ce Buddha a intrat în Nibbana, au apărut conflicte între călugări. Ca urmare, al Doilea Conciliu Sangha a fost întrunit pentru a rezolva aceste neînțelegeri. Disputa a avut loc asupra a zece puncte, dintre care unul era în legătură cu întrebarea dacă trebuie ca întotdeauna să urmăm sfatul Învățătorului nostru. În acest caz s-a hotărât că dacă învățăturile sau instrucțiunile unui călugăr sunt în conformitate cu învățăturile lui Buddha (adică cele mai timpurii Sutta și Vinaya), atunci cuvintele lui ar trebui urmate. Dacă, din contra, instrucțiunile lui ar fi în contradicție cu învățăturile lui Buddha, atunci acestea ar trebui ignorate.

Astfel, cel de-al Doilea Conciliu a stabilit o regulă în ceea ce privește această chestiune, o regulă foarte clară: cuvintele lui Buddha au întâietate față de cuvintele oricărui călugăr. Buddhiștii ar trebui deci să devină familiarizați cu Sutte-le astfel încât să poată să judece dacă instrucțiunile călugărilor sau a altor învățători sunt în concordanță cu învățăturile lui Buddha. Din acest motiv buddhiștii trebuie să-și amintească în permanență că Dhamma-Vinaya este întâiul învățător; mai specific pentru oamenii laici, cele mai vechi discursuri din colecțiile Nikaya.

Refugiul numai în Buddha, Dhamma, Sangha

În discursurile sale, Buddha se referă la un călugăr ca la un *kalyanamitta* (bun prieten). Un călugăr este un prieten bun care te introduce în învățăturile

lui Buddha și te încurajează pe calea spirituală. Totuși, tu ești acela care trebuie să-și găsească refugiul în Buddha, Dhamma și Sangha. Dar în zilele noastre unii oameni au adăugat un al patrulea refugiu - refugiul într-un călugăr sau într-un învățător - lucru care contrazice învățăturile lui Buddha. Acest lucru este exprimat foarte clar în discursuri.

De exemplu, în Majjhima Nikaya Sutta 84 se spune despre un Arhat care prin stilul lui de a-i învăța pe ceilalți a lăsat o impresie foarte puternică, iar un rege a cerut să-și găsească refugiul în el. Arhatul a răspuns că refugiul poate fi găsit doar în Buddha, Dhamma și Sangha. Atunci regele a întrebat unde este Buddha. Arhatul a explicat că Buddha a trecut în Nibbana, dar chiar și așa oamenii tot ar trebui să-și găsească refugiul în Buddha, Dhamma și Sangha. Acest lucru ne arată că totdeauna trebuie să-l recunoaștem pe Buddha drept întâiul nostru Învățător, acum întrupat în învățăturile lui (Dhamma-Vinaya). Dhamma se referă la discursurile lui (sutta), iar Sangha este comunitatea monastică, în mod ideal formată din cei Nobili (Ariya)².

Învățători recunoscuți în lumea întreagă pot avea vederi greșite

Este foarte dificil să se facă distincția dintre un Ariya și un non-Ariya, iar noi nu ne putem baza doar pe zvonuri. Recomandările cum că cineva este un călugăr renumit care are multe lucruri mărețe împlinite etc., nu sunt prea de încredere.

Așa cum Buddha a afirmat în Anguttara Nikaya Sutta 5.88, este posibil ca un călugăr recunoscut în întreaga lumea, de rang foarte înalt, cu un număr uriaș de adepți laici și discipoli monahali și care este foarte învățat în ceea ce privește scripturile, tot poate avea vederi greșite. Buddha ne-a dat acest avertisment pentru viitor (pentru prezentul nostru) pentru că a văzut și a știut că nici chiar pe acest fel de călugări nu te poți baza în totalitate. În concluzie, ne putem baza doar pe discursurile Sutta (și pe Vinaya, pentru călugări), iar acestea ar trebui să fie principalul nostru învățător. Alți învățători pot fi doar prieteni spirituali.

În Anguttara Nikaya Sutta 4.180, Buddha ne-a învățat despre marile autorități. El ne sfătuiește ca atunci când un călugăr spune că afirmațiile sale sunt învățătura lui Buddha, noi ar trebui, fără să disprețuim sau să preamărim cuvintele lui, să le comparăm cu cele din Sutta și din Vinaya.

² Majjhima Nikaya Sutta 142.

Dacă nu sunt în concordanță cu cele din Sutta și din Vinaya, atunci ar trebui să le respingem.

Din nou, acest lucru ilustrează modul în care o puternică îmbrățișare a Sutta-Vinaya reprezintă un ghid pe care ne putem baza pentru a afla ceea ce Buddha a predat cu adevărat. Această cunoaștere ne permite să distingem între un învățător care predă adevărata Dhamma și unul care are vederi greșite.

Semnificația lui *Sadhamma*

În Samyutta Nikaya Sutta 16.13 Buddha ne spune că adevărata Dhamma va rămâne nealterată timp de 500 de ani după trecerea lui în Nibbana. După acest timp va deveni foarte dificil să se facă distincția între învățăturile adevărate și cele false. De ce se va întâmpla acest lucru? Pentru că deși multe dintre cărțile mai târzii conțin multă Dhamma, totuși pe alocuri este adăugată și puțină *adhamma* (ceea ce este contrar Dhammei). aceste mici modificări răspândite prin texte pot fi observate numai de o persoană care este foarte versată în discursurile timpurii, în cele mai vechi Sutte. Altfel, este foarte dificil să se facă diferența între cărțile mai târzii și cele mai vechi.

Analogia cu comerțul cu aur

În aceeași Sutta, Buddha asemăna situația cu cea a comerțului cu aur. El spune că într-un timp oamenii erau foarte dornici să cumpere aur întrucât numai aur pur se vindea pe piață. Dar într-o zi oamenii au falsificat aurul în așa fel încât nu se putea deosebi de aurul adevărat. În aceste circumstanțe, oamenii deveniseră foarte îngrijorați. Ezitau să mai cumpere aur pentru că le era teamă că ar putea fi contrafăcut. În același fel, în viitor Dhamma va fi poluată, a spus Buddha, iar când acest lucru se va întâmpla va fi foarte greu de deosebit adevărata Dhamma de ideile false, iar oamenii își vor pierde interesul în Dhamma. În concluzie, trebuie să ne asumăm efortul de a descoperi care este adevărata Dhamma și să nu facem confuzii.

Importanța vederilor corecte

De ce este atât de important să ne asigurăm că studiem doar Dhamma adevărată? Știm că singura cale de ieșire din Samsara (ciclul renașterilor) este, așa cum Buddha ne-a arătat, Nobila Cale Octuplă. Majjhima Nikaya

Sutta 117 spune că Nobila Cale Octuplă începe cu Vederea Corectă. Fără o vedere corectă nu se poate spune despre o persoană că a intrat pe Cale. Conform acestei Sutta, Vederea Corectă va conduce la Gândirea Corectă, iar acest lucru va duce la Vorbirea Corectă. Vorbirea Corectă duce la Acțiunea Corectă, iar aceasta, la rândul ei, conduce la Existența Corectă și, în continuare, la Efortul Corect. În cele din urmă, Efortul Corect constituie Baza pentru Atenția Corectă, care duce la Concentrarea Corectă. În acest fel, bazându-ne pe Vederea Corectă, factorii Nobilei Căi Octuple sunt cultivați și dezvoltați unul câte unul.

Samyutta Nikaya Sutta 45.1.8 spune de asemenea că o persoană cu Vederea Corectă înțelege cele Patru Adevăruri Nobile. Dacă o persoană înțelege pe deplin Nobilele Adevăruri, atunci aceasta va deveni un Arhat, un Pacceka Buddha sau chiar un Sammasambuddha. Chiar și o înțelegere mai restrânsă a acestor Adevăruri va permite un persoane să devină un Ariya, o persoană nobilă. Vederea corectă este condiția pentru pătrunderea în flux. Anguttara Nikaya Sutta 9.20, 10.63 și Samyutta Nikaya Sutta 13.1 confirmă faptul că Sotapanna este înzestrat cu o Vedere Corectă. În mod clar, primul lucru care trebuie dobândit în practica Nobilei Căi Octuple este Vederea Corectă. Vederea Corectă este extrem de importantă.

FOLOASE ALE ASCULTĂRII DHAMMEI

Buddha îi numea pe discipolii lui *savaka* (ascultători), punând accent pe importanța ascultării Sutte-lor. Sutta și Vinaya arată în mod clar că toți cei care au atins primul stadiu al sfințeniei, al stării de Ariya, au făcut acest lucru ascultând discursurile lui Buddha. Astăzi suntem foarte norocoși să avem discursurile lui Buddha, așa cum le-a rostit el, conținute în colecțiile Nikaya. Citirea Sutte-lor poate fi la fel cu a sta lângă Buddha și a-i auzi vorbele. Este un lucru înțelept să nu irosim această rară oportunitate de a investiga în amănunt cele mai vechi Sutta.

În Digha Nikaya Sutta 14, Buddha afirmă că șase Buddha³ au apărut de-a lungul a 91 de cicluri ale lumii. Aceasta ar fi aproximativ un Buddha la zece cicluri ale lumii. În Samyutta Nikaya 15.1.5 există o povestire care ilustrează

³ Cărțile mai târzii vorbesc despre 28 de Buddha. Acesta este un bun exemplu pentru a ilustra cum lucrurile se pot schimba în aceste cărți. În mod similar, cineva nu ar putea sesiza discrepanțe mai importante, dacă nu ar fi familiarizat cu cuvintele lui Buddha din colecțiile Nikaya.

inimaginabila lungime a unui ciclu al lumii. Foarte rar, într-adevăr, este un Sammasambuddha. Suntem binecuvântați să trăim în era Dhammei, acesta fiind un lucru la fel de bun ca și cum am trăi în timpul lui Buddha. De fapt, dacă am fi trăit atunci, s-ar putea să nu fi fost capabili de a ne familiariza cu atât de multe Sutta ca acum, când discursurile (mai bine de 5000) sunt disponibile în cărți.

Atingerea Sotapatti ascultând Dhamma

În Anguttara Nikaya Sutta 5.202, cele cinci avantaje ale ascultării Dhamma sunt enumerate. Unul dintre ele este dobândirea Vederii Corecte. Întrucât dobândirea Vederii Corecte este sinonimă cu atingerea stării de Ariya, este clar că ascultarea Dhammei poate face dintr-o persoană un discipol Nobil⁴.

Majjhima Nikaya Sutta 43 spune că sunt necesare două condiții pentru ca Vederea Corectă să apară:

- ▶ Vocea altcuiva (care predă Dhamma) și
- ▶ O considerare a fiecărui detaliu (*yoniso manasikara*)⁵.

Acest lucru este foarte important - Vederea Corectă apare numai atunci când ascuți Dhamma de la altcineva, nu de la tine însuși, prin meditație.

În Samyutta Nikaya Sutta 46.4.8, Buddha ne oferă încă o confirmare. El spune că atunci când cineva ascultă Dhamma cu atenție aprofundată, cele cinci obstrucții (*nivarana*) nu mai există, iar cei șapte factori ai iluminării (*bojjhanga*) sunt compleți. Acestea sunt condițiile pentru a deveni un Ariya. Deci, dacă ascultăm Dhamma cu o atenție aprofundată la toate detaliile, vom deveni niște Ariya, Nobili discipoli.

Anguttara Nikaya Sutta 10.75 ne spune despre persoana care este salvată de către Dhamma: „ ... pentru că ea a ascultat (*savanena*), a învățat mult (*bahusacca*), a pătruns vederile, a câștigat eliberarea parțială ... aplecarea urechii la Dhamma (*dhammasota*) salvează această persoană.”

Cuvântul Sotapatti este format din *sota*, care înseamnă „flux” sau „ureche”, *apatti* însemnând „a intra, a pătrunde”. În mod normal, *Sotapatti* este tradus

⁴ Conform S.N. 25.1, o persoană atinge primul nivel Ariya (intrarea în flux) prin înțelegerea Dhammei, iar înainte de moarte va dobândi nivelul Primei Fructificări (Sotapanna).

⁵ *Yoniso Manasikara* înseamnă a fi capabil să consideri sau să tratezi (*manasikara*) o problemă până la sursa ei (*yonī*), adică în mod amănunțit, deci cele două cuvinte înseamnă considerare detaliată sau atenție aprofundată.

prin „intrare în flux”, dar ar putea de asemenea însemna și „intrarea în ureche”, în sensul că urechea este pătrunsă de Dhamma. Un studiu amănunțit al Sutte-lor arată că și ultima traducere este validă, întrucât discipolii lui Buddha erau numiți *savaka*, ascultători (ai Dhammei), iar el se referea la ei prin termenul mai general de „discipoli nobili” (vezi Anguttara Nikaya Sutta 4.58 și 5.41).

Samyutta Nikaya Sutta 55.6.5 explică cei patru factori necesari pentru a atinge Sotapatti (*Sotapattiyangani*):

- ▶ Asocierea cu persoane cinstite, adevărate, adică persoane care înțeleg adevărata Dhamma;
- ▶ Ascultarea adevăratei Dhamma;
- ▶ Atenția aprofundată la detalii;
- ▶ Practica în conformitate cu Dhamma, adică să-ți trăiești viața în conformitate cu Dhamma, de exemplu respectând preceptele etc.

Mai mult, descoperim în Sutta și Vinaya că fiecare persoană care a atins intrarea în flux (Prima Cale) a făcut acest lucru ascultând Dhamma. Despre acești oameni se spune că au dobândit Viziunea Dhammei (*dhammacakkhu*), despre care discursurile spun că înseamnă realizarea faptului că „Tot ceea ce face subiectul apariției/nașterii, este și subiectul încetării/morții”. Despre o astfel de persoană se mai spune că „a înțeles (principiile de bază ale) Dhamma, a trecut dincolo de îndoială și a devenit independent de alții în învățătura lui Buddha”.

Sotapanna și Sakadagamin nu au nevoie de Concentrarea Perfectă

În Anguttara Nikaya Sutta 3.85 și 9.12 Buddha spune că Sotapanna și Sakadagamin (Primul și al Doilea dintre Fructele Nobile) au moralitatea perfectă. A treia Împlinire, *Anagamin*, are moralitatea perfectă și concentrarea perfectă. Al patrulea Fruct, starea de Arhat, are moralitatea perfectă, concentrarea perfectă și înțelepciunea perfectă.

Aceste două Sutta arată faptul că atingerea nivelelor de Anagamin și de Arhat necesită concentrarea perfectă, care este întotdeauna definită ca cele patru *jhana* (vezi Samyutta Nikaya Sutta 45.1.8 și 45.3.8). dar și concentrarea într-un punct a minții este de asemenea definită ca cele patru *jhana* în Samyutta Nikaya 48.10. Acest lucru este confirmat din nou în Majjhima Nikaya Sutta 64 care spune clar că este imposibil să devii un Anagamin sau Arhat fără *jhana*.

Este interesant de observat că stările de Sotapanna și Sakadagamin nu au în mod obișnuit concentrarea perfectă (adică *jhana* nu este o premisă obligatorie). Diferența dintre aceste două stări este aceea că un Sakadagamin a redus mai mult plăcerile lumești, ura și iluziile comparativ cu un Sotapanna.

Reducerea plăcerilor lumești, a urii și a iluziei necesită o anumită cantitate de Samadhi (concentrare) pentru că aceste contaminări, aceste poluări sunt conectate cu cele cinci obstrucții (dobândirea Concentrării perfecte duce la abandonarea obstrucțiilor). Două dintre aceste obstrucții sunt dorințele simțurilor (similar cu plăcerile lumești) și rea-voința (legată de ură). Din aceste afirmații se poate deduce că punctul de intrare în flux poate fi atins doar prin ascultarea Dhammei cu o atenție aprofundată la detalii.

În Sutta și Vinaya chiar găsim faptul că mulți din cei care au venit să-l asculte pe Buddha pentru prima dată au dobândit intrarea în flux. De asemenea, Samyutta Nikaya Sutta 55.1.2 spune că Sotapanna are drept caracteristici încrederea de nezdruncinat în Buddha, Dhamma și Sangha, ca și Moralitatea Perfectă. Nu există nicio mențiune despre meditație.

Starea de Sotapanna nu este foarte greu de atins

Anguttara Nikaya Sutta 3.9.85 spune că în ciuda faptului că au o moralitate perfectă, cei Nobili (Ariya) pot avea încălcări minore ale preceptelor. De exemplu, Samyutta Nikaya Sutta 55.3.4 spune despre moartea unui om din clanul Sakya, numit Sarakani. După moartea acestuia Buddha a declarat că Sarakani a atins Sotapanna (Prima Împlinire) la moartea sa.⁶ Acest lucru i-a deranjat puțin pe unii oameni, întrucât Sarakani era cunoscut pentru eșecul în pregătirea lui și pentru consumul de băuturi.

Oamenii au fost supărați că Buddha l-a numit pe Sarakani ca fiind un Sotapanna, chiar dacă acesta consuma băuturi alcoolice⁷. Aceasta pare să indice că Sarakani era chiar foarte băutor, oamenilor fiindu-le greu să creadă că era un Sotapanna. Când lui Buddha i s-a adus la cunoștință că mulți oameni nu credeau că Sarakani atinsese Sotapanna, el a spus: „... Mahanama, dacă acești copaci Sal pe care-i vezi aici ar putea cunoaște vorbele bune care s-au spus și vorbele rele rostite, chiar și pe ei i-aș proclama ca fiind

⁶ În mod normal, aceasta înseamnă că Intrarea în Flux sau Viziunea Dhammei (Prima Cale) a fost atinsă mai devreme decât momentul morții - vezi Samyutta Nikaya Sutta 25.1.

⁷ Ar trebui menționat că Virtutea Perfectă din Nobila Cale Octuplă cuprinde Vorbirea Perfectă, Acțiunea Perfectă și Modul de Viață Perfect și nu include preceptul împotriva băuturilor alcoolice și a altor substanțe intoxicante.

Sotapanna ... pe drumul către iluminare. Cu atât mai mult îl proclam pe Sakyanul Sarakani ca fiind unul dintre aceștia. ...”

Acest incident ne arată că starea de Sotapanna este atinsă prin ascultarea cuvintelor lui Buddha și nu ar trebui să fie atât de greu de dobândit pe cât crede lumea. Problema este că ei nu fac suficient efort să studieze discursurile, care reprezintă cel mai bun învățător sau ghid către Vederea Corectă, așa cum a spus și Buddha însuși.

Majjhima Nikaya Sutta 14 arată cum un văr de-al lui Buddha, Mahanama, a venit să-l vadă pe acesta și a spus că a studiat Dhamma mult timp, cunoscând faptul că lăcomia, ura și iluziile sunt niște contaminări. Totuși, a spus el, uneori nu-și putea controla mintea când ea era invadată de aceste contaminări. El l-a întrebat pe Buddha dacă aceste lucruri i se întâmplau din cauză că mai erau unele stări interne pe care nu le abandonase încă.

Buddha a răspuns că, chiar dacă un discipol Nobil a văzut cu înțelepciune că lăcomia, ura și iluzia sunt greșite, el tot ar mai putea fi atras de plăcerile simțurilor dacă nu a atins încă *piti* (încântarea) și *sukha* (fericirea). *Piti* și *sukha* sunt factori ai stării *Jhana*, care ar putea fi tradusă prin „o stare de strălucire mentală”, momentul în care mintea devine strălucitoare datorită *satipatthana* (amintirea intensă)⁸ și concentrării.

Dacă nu am atins concentrarea într-un punct a minții și nu am experimentat extazul care este mai înalt decât plăcerile simțurilor, nu ne putem opri de la a fi atrași de aceste plăceri. Comentariile spun că Mahanama era deja un Sakadagamin la vremea aceea. Astfel, această Sutta arată că pot exista discipoli Nobili (Ariya) care nu au atins starea de *jhana* și care mai pot fi încă influențați de lăcomie, ură și iluzie. Din nou, acest lucru dovedește, în acest context, că starea de Sotapanna nu este atât de înaltă precum cred unii oameni.

Există dovezi în Sutta și Vinaya că oameni obișnuiți au „intrat în flux” după ce au ascultat Dhamma pentru prima dată. De exemplu, în cărțile Vinaya (Cullavagga, Capitolul 7) se arată cum cei 31 de oameni trimiși să-l ucidă pe Buddha au atins toți intrarea în flux când Buddha le-a vorbit. În altă ocazie, cei 120.000 de locuitori ai orașului Rajagaha au atins intrarea în flux la ascultarea discursului lui Buddha pentru întâia oară (Mahavagga, Capitolul 1).

⁸ Aproximativ opt Sutte (de ex. Anguttara Nikaya Sutta 5.2.14) definesc *sati* prin „a-ți aminti și a aduce în minte ceea ce a fost spus și făcut cu mult timp în urmă”, adică amintire sau memorie. *Patthana* înseamnă o stare intensă sau extremă. Astfel, *satipatthana* înseamnă o stare de *sati* intensă sau extremă. Vezi și „Atenția, Amintirea și Concentrarea” de același autor.

NU EXISTĂ ELIBERARE FĂRĂ CUNOAȘTEREA DHAMMA ȘI JHANA

Buddha s-a luptat depunând cel mai înalt efort pentru a dobândi eliberarea. Timp de șase ani el a încercat toate căile practicate de diverși învățători, dar fără a avea succes. Conform Majjhima Nikaya Sutta 36 el a căutat o cale alternativă pentru eliberare și și-a adus aminte de momentul din tinerețe când a atins starea de *jhana* meditând sub o gherghină. Imediat după ce și-a amintit, a venit și realizarea: „Aceasta este calea către iluminare”. El s-a gândit astfel: „De ce mi-ar fi teamă de acea plăcere (născută din *jhana*) care nu are nimic de-a face cu plăcerile simțurilor și cu stările nesănătoase?”

În continuare el a atins cele patru *jhana*. Cu mintea concentrată, care era „purificată, strălucitoare, fără de pată, fără nicio imperfecțiune”, el și-a direcționat către cunoaștere vieților trecute. Abia atunci când a dobândit puterile psihice și și-a amintit viețile trecute „cu toate aspectele și particularitățile lor”, Dhamma învățată de la Kassapa Buddha⁹ i-a revenit în minte. În continuare el și-a direcționat mintea către cunoașterea modului în care ființele mor și renasc iar. Apoi, el a contemplat asupra celor Patru Adevăruri Nobile și a dobândit eliberarea.

Pe de altă parte, discipolii lui au avut nevoie numai de câteva zile pentru a dobândi eliberarea datorită cunoștințelor despre Dhamma predate de către Buddha: Venerabilul Sariputta a avut nevoie de 14 zile, Maha Kassapa de 8 zile, iar Maha Moggallana de numai șapte zile. Asceții din alte secte, fără cunoștințe despre Dhamma, nu au dobândit eliberarea, deși au atins starea de *jhana*. Unii dintre aceștia, auzind Dhamma, au obținut eliberarea imediat.

Totuși noi, când ascultăm aceeași Dhamma (sutta) în prezent, nu dobândim eliberarea în principal din cauza faptului că nu am atins stările de *jhana*. Aceasta ne arată că și cunoștințele despre Dhamma, și atingerea *jhana* sunt necesare pentru eliberarea deplină (starea de Arhat).

⁹ În Majjhima Nikaya Sutta 81 și 123, Buddha a spus că într-o viață anterioară a fost un călugăr discipol al lui Kassapa Buddha, după care a renăscut în Paradisul Tusita. În continuare a avut o renaștere ca ființă umană și a dobândit iluminarea.

CINCI OCAZII DE A DOBÂNDI ELIBERAREA.

Anguttara Nikaya Sutta 5.3.26 este foarte interesantă. Ea descrie cele cinci ocazii în care un călugăr poate dobândi eliberarea. Acestea sunt:

A asculta Dhamma

Ea aduce bucurie, în special celor care au o afinitate pentru Dhamma. Această ascultare va calma în mod natural mintea și o va face pașnică și liniștită. O minte liniștită devine ușor concentrată. Cu o minte concentrată, înțelegerea intuitivă și pătrunzătoare va apărea.

A-i învăța pe alții; a preda Dhamma

Pentru a preda Dhamma, persoana trebuie să înțeleagă și să reflecteze asupra ei. De aici va apărea de asemenea bucuria care va conduce, succesiv, la liniște, concentrare și înțelegerea intuitivă.

A repeta Dhamma

Deși nu este un lucru obișnuit în zilele noastre, pe vremea lui Buddha era ceva comun, întrucât nu existau cărțile. În acele timpuri Dhamma era păstrată și trecută generației următoare de către oameni care o memorau prin recitarea regulată. Călugării fiind aceia care trebuiau să propage Dhamma, era necesar să fie foarte familiarizați cu ea. Astfel, călugării petreceau mult timp recitând Dhamma.

De fapt, în acele zile era datoria călugărilor să repete și să recite Dhamma. Repetarea constantă te poate face un bun cunoscător al ei. Prima dată când citești, ascuți sau reciți o Sutta, vei avea un anumit nivel de înțelegere. Repetând mai mult, înțelegerea devine din ce în ce mai adâncă. Astfel apare o secvență similară de liniște, concentrare și cunoaștere intuitivă.

A reflecta asupra Dhamma

Acest lucru implică contemplarea, gândirea și cântărirea diferitelor aspecte al Dhammei, validitatea și relevanța ei asupra vieților noastre. În acest fel, cunoașterea intuitivă și pătrunzătoare va apărea în aceeași secvență a evenimentelor.

În timpul meditației

Conform Sutte-lor, aceasta implică reflectarea asupra unui simbol al meditației (*samadhi nimitta*), care este în mod corect ales și înțeles pe deplin. Aceeași secvență de bucurie, liniștire, concentrare și cunoaștere intuitivă va urma.

Deși nu este specificat direct, din cercetarea Sutta și Vinaya se poate spune că este foarte probabil ca aceste cinci ocazii să reprezinte de asemenea și ocazii pentru eliberarea parțială, adică atingerea diferitor nivele ale stării de Ariya - Căile (*magga*) și Împlinirile (*phala*). Este de asemenea foarte important să observăm că dintre aceste cinci ocazii, numai una are loc în cadrul meditației formale, celelalte patru fiind în afara meditației: ascultare, predarea, repetarea și reflectarea asupra *Sadhamma*. Până în acest moment, oricine ar trebui să fi înțeles deja importanța cunoașterii *Sadhamma*, așa cum se găsește ea în cele mai vechi Sutta.

Este de asemenea evident din aceste sutta că din cele patru obiecte ale *Sati* (reamintirea) care ar trebui contemplate - și anume corpul, simțămintele, mintea și Dhamma - Dhamma este cea mai importantă. Astfel, vedem în cărțile Vinaya (Mahavagga, Cap. 1) că primii 1060 Arhați, discipoli ai lui Buddha, au dobândit toți iluminarea doar ascultând discursurile lui Buddha. Dar probabil că acești candidați au fost aleși în mod special de Buddha datorită faptului că au atins stările *jhana* în timpul vieții lor sau într-o viață anterioară, întrucât *jhana* este o condiție necesară stării de Arhat, așa cum se spune în Sutta A.N. 9.36, M.N. 52, 64 etc.

În aceste cinci ocazii, adâncimea cunoașterii intuitive depinde de perfecțiunea noastră pe Nobila Cale Octuplă. De exemplu, o cunoaștere intuitivă pătrunzătoare este posibilă prin Concentrarea Perfectă (*jhana*) sprijinită de ceilalți șapte factori ai Nobilei Căi Octuple. În acest caz, rezultate înalte, cum ar fi stările de Anagamin sau Arhat pot fi de așteptat. Concentrarea lipsită de *jhana* duce la o cunoaștere intuitivă mai puțin profundă. Rezultatul poate fi Sotapanna sau Sakadagamin. Acest lucru se observă clar în Anguttara Nikaya Sutta 3.85 și 9.12, menționate anterior.

De asemenea, Cap. 1 din Mahavagga (Vinaya Pitaka) stabilește foarte clar acest lucru. După ce Buddha a convertit o mie de „asceți cu părul încâlcit” pentru a-i deveni discipoli, Buddha le-a predicat Discursul Focului (*Aditta Sutta*), după care toți cei o mie au devenit Arhați. După aceasta Buddha i-a dus la Rajagaha, unde Regele Bimbisara conducea doisprezece *nahuta* de laici pentru a-l vizita pe Buddha. Conform dicționarelor Pali, o *nahuta* reprezintă „un număr vast, miriade”, iar conform comentariilor este egal cu 10.000.

Buddha le-a oferit un discurs gradual despre Dhamma, în principal despre cele Patru Adevăruri Nobile, iar toate cele 12 *nahuta* (120.000!) au atins Viziunea Dhammei - prima Cale Nobilă. Unii dintre ei probabil că practicau meditația, dar cu siguranță că nu toți din acest număr foarte mare erau practicanți ai meditației.

IMPORTANȚA ASCULTĂRII DHAMMA

Mai devreme a fost menționat faptul că una din cele două condiții necesare pentru apariția Vederii Corecte este vocea altcuiva predicând Dhamma. Aceeași Sutta (M.N.43) spune că după ce Vederea Corectă este dobândită, mai trebuie ca încă cinci condiții să sprijine Vederea Corectă pentru dobândirea eliberării finale, a stării de Arhat. Acestea sunt:

- ▶ Moralitatea (*sila*);
- ▶ Ascultarea Dhammei (*dhammasavana*);
- ▶ Discuțiile asupra Dhammei (*dhammasakaccha*);
- ▶ Liniștirea minții (*samatha*);
- ▶ Contemplarea (*vipassana*)¹⁰.

Vipassana și *Samatha* sunt sinonime cu al șaptelea și, respectiv, al optulea factor din Nobila Cale Octuplă.

Samatha este modul de meditație al lui Buddha, care conduce la *Samadhi* (Concentrare), adică la cele patru *jhana*. Acest lucru este evident din Majjhima Nikaya Sutta 108, care spune că tipul de meditație lăudat de Buddha este al celor patru *jhana*, iar Majjhima Nikaya Sutta 27 se referă la stările *jhana* ca la „urmele tălpilor lui Tathagata”. Pe lângă meditație mai trebuie făcute încă patru lucruri. Este evident că doar prin meditație nu poți deveni Arhat. În vârful Vederilor Corecte, meditația trebuie să fie sprijinită de o conduită morală, de ascultarea Dhammei, de discuțiile despre Dhamma și de contemplarea Dhammei - vezi Anguttara Nikaya Sutta 5.3.26 menționată anterior. Într-adevăr, o cunoaștere solidă a Sutte-lor și practicarea tuturor celorlalte componente ale Nobile Căi Octuple sunt de o importanță covârșitoare.

¹⁰ Așa cum se explică în Anguttara Nikaya Sutta 2.3.10, practica *vipassana* duce la cunoașterea intuitivă, pătrunzătoare, Deci *vipassana* nu poate fi cunoaștere intuitivă, ci contemplare.

Sutta menționată mai înainte, împreună cu A.N. 5.3.26 și S.N. 45.1.8 dovedesc necesitatea ascultării Dhammei încă de la primul pas (pentru obținerea Vederii Corecte) până la ultimul pas (dobândirea stării de Arhat).

În Samyutta Nikaya Sutta 38.16 se spune că și după ce o persoană renunță la lume și devine călugăr, tot este dificil să practici în conformitate cu Dhamma. Dar Digha Nikaya Sutta 16 spune că, în cazul în care călugării ar trăi viața sfântă în mod perfect, conform Dhamma-Vinaya, atunci lumea nu ar duce lipsă de Arhați. Dar pentru o practică perfectă în acord cu Dhamma este necesară o cunoaștere perfectă a instrucțiunilor lui Buddha din discursurile Sutta.

CONCLUZIE

În zilele noastre unii laici practică meditația fără a studia Sutte-le și devin prea mândri de realizările lor. Mândria lor crește, iar atașamentele lor nu se micșorează. Dacă ar practica în conformitate cu Dhamma, atunci contaminările lor și calitățile nesănătoase, inclusiv mândria, cu siguranță că nu ar crește.

După cum se spune în Anguttara Nikaya Sutta 8.2.19, „ ... în această Dhamma-Vinaya există o pregătire graduală, o practică graduală, un progres treptat, fără chestiuni abrupte (na ayatakena), cum ar fi o penetrare a cunoașterii (annapativedha).” A adera la instrucțiunile lui Buddha aflate în Sutta și în Vinaya¹¹ este foarte important pentru a ne asigura că practicăm Calea corectă (și deci și cea mai scurtă). Odată ce vedem că există o Cale foarte clar definită, care ne scoate din ciclul stresant al renașterilor, așa cum ne-a arăta Buddha, ne vom întoarce de la calea lumească și vom urma Calea Nobilă, în conformitate cu discursurile lui Buddha.

Anguttara Nikaya Sutta 7.67 ne oferă parabola cu tesla tâmplarului. În această parabolă Buddha povestește despre un tâmplar care, în timp ce examina mânerul teslei sale, a observat urmele degetelor sale pe mâner. Totuși, el nu știe cât de mult s-a uzat mânerul în acea zi, în ziua anterioară sau în orice alt moment. Chiar așa, el știe când uzura a atins limita. În mod similar, în

¹¹ Vinaya se referă în mod normal la codul de disciplină al călugărilor și călugărițelor. Pentru persoanele laice, respectarea celor cinci precepte în fiecare zi, a celor opt precepte o dată pe săptămână și o existență corectă ar fi relevantă.

practica vieții sfinte, un călugăr nu știe câte contaminări s-au pierdut într-o anume zi, în ziua anterioară, sau în oricare altă zi, dar el știe atunci când pierderea a atins limita. Această parabolă implică faptul că un călugăr nu poate spune cu acuratețe la ce nivel spiritual a ajuns. El poate fi sigur odată ce a atins starea de Arhat.

Conform Samyutta Nikaya Sutta 56.4.9, odată ce o persoană a dobândit înțelegerea asupra celor Patru Adevăruri Nobile (adică a obținut Vederea Corectă), aceasta nu va mai privi figura unui călugăr zicând: „În mod sigur acest venerat călugăr este unul care atunci când știe - știe cu adevărat și când vede - vede cu adevărat!” Cu alte cuvinte, căutarea ignorantă a unui Învățător s-a sfârșit. El realizează că Învățătorul este chiar aici, în fața lui - Sutte-le și, pentru călugări, Vinaya. Dar, dacă ar avea nevoie de un bun prieten (*kalyanamitta*) pentru a-l ajuta și a-l asista, atunci ar ști cum să caute unul potrivit.

SUGESTII PENTRU ABORDAREA COLECȚIILOR NIKAYA

Se recomandă începerea studiului prin investigarea Anguttara Nikaya, urmată de Samyutta Nikaya. Acestea sunt două din cele mai importante colecții din cauză că ele conțin cele mai multe Sutta, deci cea mai multă informație. În continuare ar trebui studiată Digha Nikaya și, în cele din urmă, Majjhima Nikaya (care este probabil cel mai greu de înțeles). Nu este esențial să se studieze limba Pali pentru a citi textele în original, cu toate că ar fi un lucru foarte bun. Traducerile existente, deși nu sunt perfecte, sunt destul de bune pentru a dobândi o înțelegere solidă. Totuși, consultarea dicționarelor Pali în cazul unor traduceri îndoielnice ar fi de indicat.

Atunci când studiază colecțiile Nikaya pentru prima dată, cineva ar putea găsi unele Sutta dificil de înțeles. Oricum, trebuie insistat și, pe măsură ce o persoană studiază mai multe Sutta va începe să le înțeleagă și pe cele mai problematice, citite anterior. Este cumva asemănător cu asamblarea unui puzzle; la început nu poți vedea imaginea întreagă, dar pe măsură ce tot mai multe piese sunt adăugate, imaginea începe să prindă contur. Colecțiile ar trebui studiate iar și iar pentru a dobândi o bună înțelegere a lor.

Deși alte cărți (de ex. Comentariile și Sub-comentariile) pot fi de ajutor, ele nu se recomandă (cu excepția învățărilor) pentru că sunt mari consumatoare de timp. Pe lângă aceasta, s-a descoperit că ele conțin unele păreri care nu sunt consistente cu cele mai vechi Sutta. După ce ai studiat colecțiile Nikaya este mai bine să-ți folosești timpul pentru meditație, pentru a pune Dhamma în practică etc. Totuși, unii oameni s-ar putea să nu fie capabili să facă un studiu aprofundat al colecțiilor, dar ei pot obține obiceiul sănătos și potențial eliberator de a citi cu regularitate din Nikaya și de a reflecta asupra celor citite.

Țineți minte că a nu studia deloc este o extremă, iar a studia prea mult este alta. Evitând extremele, noi ar trebui, așa cum ne-a sfătuit și Buddha, să investigăm cuvintele lui din cele mai vechi discursuri Sutta și să depunem un efort serios, conform acelor cuvinte, în practica Nobilei Căi Octuple.

Ciram Titthatu Saddhammo